

LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI

SATANSKÉ TANGO

**NOBELOVA
CENA**
za literaturu
2025

LÁSZLÓ KRASZNAHORKAI
SATANSKÉ TANGO

Přeložila Simona Kolmanová

Brno 2026

**Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.**

Sátántangó

Copyright © 1985 by László Krasznahorkai

Translation © Simona Kolmanová, 2003, 2026

**Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2026
(elektronické vydání)**

ISBN 978-80-275-3133-2 (PDF)

ISBN 978-80-275-3134-9 (ePUB)

ISBN 978-80-275-3135-6 (MobiPocket)

**PAK SE S NÍM RADĚJI
MINU PŘI ČEKÁNÍ.**

F. K.

PRVNÍ ČÁST

I. ZPRÁVA, ŽE PŘICHÁZEJÍ

Jednoho rána pozdě v říjnu, krátce předtím, než na západní straně osady dopadly na solnou, popraskanou zem první kapky nemilosrdně dlouhých podzimních dešťů (a zapáchající blátivé moře tak učinilo polní cesty až do prvních mrazíků neschůdnými a nedosažitelným se stalo i město), se Futaki probudil s pocitem, že slyší zvony. Nejbližší opuštěná kaple, která stála na staré Hochmeisově polní cestě asi čtyři kilometry jihozápadně odsud, nejenže neměla zvon, ale za války spadla i její věž, a město bylo zase příliš daleko, než aby se z něho jakýkoli zvuk donesl až sem. A navíc: tyto hlaholící vítězoslavné zvuky tolik nepřipomínaly vzdálené zvony, spíše se zdálo, že je sem vítr zanáší z naprosté blízkosti („Jakoby od mlýna...“). Nadzvedl se v posteli, aby viděl ven uzounkým kuchyňským okénkem, ale osada za zpola zamženým sklem byla v modři svítání a za zvuků pozvolna utichajících zvonů ještě nemá a nehybná: v domech na protější straně, které stály daleko od sebe, vycházelo světlo pouze z doktorova zataženého okna, a to jen proto, že obyvatel domu už léta nedokázal usnout potmě. Futaki zatajil dech, aby nepropásl ani jediný úder pozvolna se vytrácejícího zvonění a aby zjistil, zda je to skutečně pravda („Určitě ještě spíš, Futaki...“), a k tomu potřeboval každý, i zcela osiřelý úder. Svými pověstnými lehkými, kočičími kroky se dobelhal

po ledové podlaze k oknu („To není nikdo vzhůru? Copak to nikdo, ale vůbec nikdo neslyší?“), otevřel je a vyklonil se ven. Ovanul ho řezavý, sychravý vzduch, takže musel na okamžik přivřít oči; jenže do ticha umocňovaného rozléhajícím se kokrháním kohoutů, vzdáleným štěkotem psů a hukotem ostrého, krutého větru, který se začal ozývat před několika minutami, už jen marně napíнал uši — neslyšel nic než tlumené bušení svého srdce, jako by to celé bylo jen strašidelnou hrou polospánku, jako by („... mě někdo chtěl jenom vylekat“). Smutně se díval na zlověstné nebe, na spálené zbytky léta zpustošeného kobyilkami a náhle uviděl, jak přes větev akátu přechází jaro, léto, podzim a zima, a tu jako by se mu zdálo, že si z nás veškerý čas dělá ve své nehybně kulaté věčnosti blázný, hrboly zmatků vydává za ďábelskou přímočarost a vytváří výšiny, aby se šilenství stalo falešnou nutností... a viděl sám sebe na dřevěném kříži kolébky a rakve, jak sebou v mukách škubne, až ho suše a úsečně znějící ortel — bez distinkcí a vyznamenání — vydá svlečeného do rukou omývačů mrtvol, kde bude muset za chechtotu pracovitých řezníků nemilosrdně vzít na vědomí míru lidských věcí a odkud nepovede žádná stezka zpět, protože tehdy už bude vědět i to, že se zapletl do předem prohrané partie s falešnými hráči karet, kteří ho v závěru připraví i o poslední zbraň, o naději, že ještě někdy najde cestu domů. Pootočil hlavu na stranu, směrem k domům ve východní části osady, které, byť kdysi přeplněné a hlučné, nyní chátraly a zely prázdnotou, a s hořkostí pozoroval, jak si první paprsky do ruda nafouklého slunce razí cestu mezi holými střešními trámy rozpadající se usedlosti. „Měl bych se už rozhodnout. Tady prostě nemůžu zůstat.“ Vlezl zpět do teplých peřin, dal si ruku pod hlavu, jenže oči zavřít nedokázal: vyděsily ho ty strašidelné zvony,

a ještě více pak náhlé ticho, tato hrozivá němota, neboť cítil, že teď se může stát cokoli. Ale nic se nehýbalo, i on ležel v posteli bez hnutí až do doby, kdy spolu dosud mlčící předměty náhle začaly vést neklidný rozhovor (za-praskala kredenc, zarachotil hrnec, porcelánový talíř sklouzl na své místo); tehdy se na lůžku prudce obrátil, zády k pachu potící se Schmidtové, jednou rukou nahmatal sklenici s vodou připravenou u postele, obrátil ji do sebe a zbavil se tak dětského strachu. Vzdychl, otřel si zpocené čelo, a protože věděl, že Schmidt s Kránerem můžou teprve teď začít shánět dobytek, aby ho nahnali ze Szikese do stáje státního statku, který ležel severně od osady, kde dostanou peníze vydělané za krutých osm měsíců, a že uplyne několik hodin, než se odtamtud pěšky vrátí, rozhodl se, že si zkusí ještě na chvíli zdřímnout. Zavřel oči, obrátil se na bok, objal ženu, a když už se mu skoro podařilo usnout, znovu zaslechl zvony. „Sakra!“ Odhrnul peřinu, ale v okamžiku, kdy se jeho bosé kloubnaté nohy dotkly kamenné podlahy, zvuky náhle utichly, jako kdyby („byl dal někdo znamení...“) ... Shrbený seděl na kraji postele, s rukama sepnutýma v klíně, až jeho pohled utkvěl na prázdné sklenici; měl sucho v krku, pravá noha ho urputně bolela, ale neměl už odvahu znovu ulehnout ani vstát. „Nejpozděj zejtra odejdu.“ Postupně si prohlížel ještě částečně použitelné předměty v nevlídné kuchyni: sporák špinavý od připáleného omastku a zbytků jídla, pod ním košík s přetrženým držadlem, rozviklaný stůl, zaprášené svaté obrázky na zdi, hrnce a kastroly naházené do rohu vedle dveří, a nakonec se obrátil k úzkému okénku, kterým už pronikalo světlo, viděl holé větve sklánějícího se akátu, prohnutou střechu domu Halicsových, nakloněný komín, z něhož stoupal kouř, a řekl: „Vezmu si svůj podíl a ještě dneska večer!

... Nejpozděj zejtra. Zejtra ráno.“ „Proboha!“ vykřikla vedle něj Schmidtová; vyděšeně a se zoufalým pohledem se rozhlížela v šeru, prudce a neklidně dýchala, ale když zjistila, že je jí všechno okolo povědomé, ulehčeně si oddechla a klesla zpátky na polštář. „Co je, nákej špatnej sen?“ zeptal se Futaki. Schmidtová stále zírala vylekaně na strop. „Panebože, a jak!“ vzdychla a položila si ruku na srdce. „No, něco takovýho sem ještě...! Představ si... Seděla sem uvnitř, v pokoji, a... najednou někdo zaklepal na okno. Neměla sem odvahu okno otevřít, jenom sem si k němu stoupla a koukala ven přes záclonu. Viděla sem akorát jeho záda, protože už cloumal klikou... a pak jeho pusou, jak řve, ale nebylo rozumět co... byl zarostlej a jako by měl skleněný oči... vypadal strašně... Napadlo mě, že sem večer zamkla jen na jeden západ, ale bylo mi jasné, že než tam doběhnu, bude pozdě... honem sem přibouchla dveře do kuchyně, ale pak mi došlo, že nemám klíč... Chtěla sem křičet, jenže sem měla úplně sevřenej krk. Potom... nepamatuju se... proč, ale... najednou nakoukla dovnitř oknem Halicsová a šklebila se — víš, jak vypadá, když se šklebí? —, prostě nakoukla do kuchyně... no, a pak, nevím jak... zmizela... ale to už ten venku kopal do dveří, bylo mi jasné, že je za minutu vyrazí... napadlo mě vzít nůž na chleba, letěla sem ke kredenci, jenže se zadrhnul šuplík a já ho nemohla vytáhnout... myslela sem, že umřu hrůzou... pak sem slyšela rachot, dveře povolily a bylo slyšet, že se blíží po chodbě... šuplík se pořád nedal otevřít... byl už ve dveřích kuchyně... konečně sem ten šuplík vytáhla, rychle vyndala nůž, on se pořád blížil a rozhazoval rukama... a pak nevím... najednou ležel v rohu pod oknem... jo, a měl u sebe spoustu hrnců, samý modrý a červený, všechny se rozlítly po kuchyni... a najednou sem cítila, jak se pohnula podlaha, a představ si, celá kuchyně

se rozjela jako auto... teď už nevím jak..." skončila a s úlevou se zasmála. „To sme dopadli!“ zavrtěl hlavou Futaki. „Já sem se zase, představ si, probudil s tím, že slyším zvon...“ „Cože?!“ podívala se na něho žena ulekaně. „Zvony? Kde by se tu, prosím tě, vzaly?“ „To taky nechápu. A ještě je bylo slyšet dvakrát za sebou..." Schmidtová rovněž zavrtěla hlavou. „Nakonec se ještě zblázníš.“ „Anebo se mi to všechno taky jen zdálo," mručel znepokojeně Futaki. „Uvidíš, dneska se ještě něco stane..." Žena se k němu vztekle obrátila zády. „To říkáš pořád, už bys s tím moh taky jednou přestat.“ V tu chvíli zaslechli, jak venku vrzla zadní vrátka. Vyděšeně na sebe pohlédli. „To může bejt jedině on!" šeptala Schmidtová. „Cejtím to.“ Futaki se nervózně posadil. „Ale to... není možný! Přece už nemůžou bejt zpátky..." „Vim já jak...! Tak už vypadni!" Vyskočil z postele, šaty si vzal pod paži, rychle za sebou zavřel dveře pokoje a oblékl se. „Hůl. Nechal sem venku hůl.“ Tento pokoj Schmidtovi nepoužívali už od jara. Zelená plíseň pokryla nejprve zdi, v odřeně, ale vždy čistě vytřené skříně zplesnily šaty, ručníky a všechno povlečení, o pár týdnů později zrezivěly sváteční přibory, uvolnily se nohy velkého stolu zakrytého krajkovým ubrusem a poté, co zežloutly záclony a jednoho dne přestalo svítit i světlo, vystěhovali se definitivně do kuchyně a pokoj přenechali myším a pavoukům, když už proti tomu stejně nemohli nic dělat. Opřel se o zárubeň a přemýšlel, jak se dostat nepozorovaně ven; situace však vypadala dost beznadějně, protože kdyby chtěl proklouznout ven, musel by v každém případě projít kuchyní, a na to, aby lezl oknem, si připadal už příliš starý — a stejně by ho viděla Kránerová nebo Halicsová, vždyť jedním okem pořád sledují, co se děje venku. Navíc jeho hůl, kdyby ji Schmidt objevil, okamžitě prozradí, že se tu někde v domě skrývá,

a mohlo by se stát, že kvůli tomu nedostane ani svůj podíl, neboť dobře věděl, že v tomhle nejsou se Schmidtem žádné žerty a že by musel odsud zmizet stejně, jako sem — ve druhém měsíci rozkvětu před sedmi lety, krátce po nadějných zprávách — přišel, v jediných roztrhaných kalhotách, ve vybledlém svrchníku, s prázdnými kapsami a prázdným žaludkem. Schmidtová vyběhla na chodbu, on zatím tiskl ucho na dveře. „Žádný reptání, broučku!“ slyšel Schmidtův chraplavý hlas. „Uděláš, co ti řeknu. Jasný?“ Futakiho polilo horko. „Moje peníze!“ Cítil, že je v pasti. Neměl však moc času na rozmyšlenou, a proto se rozhodl, že přece jen vyleze oknem, protože „tady se musí hned něco podniknout“. Právě když chtěl otočit okenní kličkou, zaslechl, jak jde Schmidt na konec chodby. „De se vychcat!“ Futaki se po špičkách připlížil zpět ke dveřím a se zatajeným dechem poslouchal. Když se za Schmidtem zavřely dveře do dvora, opatrně vklouzl do kuchyně, změřil si nervózně gestikulující Schmidtovou a bez hlesu pospíchal k východu, rychle vyšel ven, a když si už byl jistý, že se parťák vrátil, zaklepal silně na dveře, jako kdyby právě přicházel. „Tak co je, nikdo není doma? Parťáku, Schmidte!“ zvolal zvučným hlasem, ihned otevřel, aby mu nemohl uniknout, a než Schmidt vyšel z kuchyně, aby pláchl zadními dveřmi, stál mu už v cestě. „Ale, ale!“ začal výsměšně. „Kam tak narychlo, brachu?“ Schmidt ze sebe nedokázal vydat ani hlásku. „No, tak ti to řeknu já! Já ti pomůžu, to se neboj!“ pokračoval Futaki a tvář mu potemněla. „Chtěl si zmizet s penězma! Je to tak? Uhádnul sem?“ Potom, když Schmidt stále beze slova pomrkával, zavrtěl hlavou. „Tak ty takhle, brachu. To bych do tebe neřek.“ Vrátili se do kuchyně a sedli si za stůl proti sobě. Schmidtová nervózně přerovnávala věci na sporáku. „Tak poslouvej, kamaráde...“ začal zajímavě Schmidt. „Hned

ti to vysvětlím..." Futaki ho zarazil. „Je mi to jasný i bez vysvětlování! Kráner v tom jede taky?“ Schmidt neochotně přikývl. „Napůl.“ „Hajzlové!“ zuřil Futaki. „Chtěli ste mě napálit.“ Sklonil hlavu a přemýšlel. „No, a teď? Co bude?“ zeptal se pak. Schmidt zlostně rozpráhl ruce. „Co by bylo? Ty v tom jedeš přece taky.“ „Jak to myslíš?“ vyzvídal Futaki, zatímco v duchu počítal. „Každýmu třetinu,“ odpověděl neochotně Schmidt. „Hlavně drž jazyk za zuby.“ „Tak to se neboj.“ Schmidtová u sporáku vzdychla. „Blázni. Myslíte, že vám to projde?“ Schmidt, jako by nic neslyšel, zabodl pohled Futakimu do obličeje. „No. Nemůžeš říct, že sme si celou věc nevyjasnili. Něco ti ale chci říct. Kamaráde! Nechtěj mě zničit!“ „Snad sme se už dohodli, ne?!“ „Ale jo, to je jistý!“ pokračoval Schmidt, teď prosebným hlasem. „Já tě jen prosím, abys... puč mi na krátkej čas svůj podíl! Jenom na rok! Než se někde usadíme..." Futaki vztekle vybuchl. „A nemám ti, kamaráde, ještě vylízat?!“ Schmidt se nahnul dopředu a levou rukou se chytil stolu. „Neprosil bych tě o to, kdybys minule sám neřikal, že ty už odsud nikam nepudeš! Tak k čemu ti to bude? A jenom na rok! Na jeden rok! ... My prostě musíme, pochop, musíme. A těchhle dvacet hadrů je mi nanic, za ty si ani stavení nekoupim. Tak mi dej aspoň deset, no!“ „To mě ale vůbec nezajímá!“ odpověděl Futaki podrážděně. „Ani trochu mě to nezajímá. Já tu taky nechci chcípnout zaživa!“ Schmidt rozzlobeně potřásl hlavou, vzteky se málem rozplakal, ale pak začal nanovo, neústupně a stále bezmocněji, s lokty opřenými o stůl, který se při každém jeho pohybu zakymácel, jako by mu i on dával za pravdu, že by se Futaki přece jen „měl nad ním slitovat“ a ustoupit prosebným rukám partáka; nechybělo mnoho a byl by se vzdal, když se zasněně zahleděl do neznáma, aby pak jeho pohled utkvěl na

nespočetných zrnkách prachu, vibrujících v tenkých paprscích vnikajícího světla, a do nosu mu vnikl zatuchlý pach kuchyně. Náhle ucítil na jazyku nakyslou pachut' a myslel, že je tu smrt. Od té doby, kdy byla osada rozpuštěna a lidé odtud utíkali stejně rychle, jako sem před lety s nadšením přicházeli, a kdy tu uvízl společně s několika rodinami, doktorem a ředitelem školy — kteří právě tak jako on neměli kam jít —, sledoval den co den chuť jídel, protože věděl, že smrt proniká nejdříve do polévek, do masa a do stěn; sousta dlouho obracel v ústech a teprve potom je polykal, pomalu upíjel víno, pro něj tak vzácné, nebo vodu, a občas pociťoval neodolatelnou touhu odloupnout ve strojovně staré čerpací stanice, kde bydlel, kus sanytrové omítky, aby ji ochutnal a v nepravděpodobnosti, jež narušuje řád různých aromat a chutí, rozpoznal Varování, neboť doufal, že smrt je jen jakési napomenutí, a nikoli věc se zoufale konečnou platností. „Neprosím tě o dar,“ pokračoval Schmidt sklíčeně. „Jenom o půjčku. Chápeš? O půjčku! Přesně za rok ti to vrátím do posledního filléru.“ Seděli sklesle za stolem, Schmidta pálily oči únavou a Futaki se zahloubal do tajemných vzorů dlaždic, aby zakryl svůj strach, vždyť by jim stejně nedovedl vysvětlit, čeho se vlastně bojí. „Tak mi teda řekni, kolikrát sem já jedinej šel na Szikes v tom největším vedru, kdy se člověk bál nadechnout ze strachu, že uvnitř chytne?! A kdo sehnal dřevo? Kdo postavil ohradu?! Dřel sem se úplně stejně jako ty nebo Kráner anebo Halics! A teď přideš, kamaráde, s půjčkou. A kdy tě zase uvidím, co?!“ „Prostě mi nevěříš,“ řekl Schmidt uraženě. „To teda nevěřím!“ vybuchl Futaki. „Smluvíš se s Kránerem, že před svítáním zmizíte se všema penězma, a teď ti mám jako věřit?! Za koho mě máš? Za blbce?“ Seděli mlčky. Žena u sporáku rachotila hrnci, Schmidt si zklamaně balil

cigaretu, Futaki se roztřesenýma rukama snažil o totéž, pak vstal od stolu, dobelhal se k oknu, levicí se opíral o hůl a nad střechami domů pozoroval vlnící se déšť, strohy, jak se poslušně ohýbají ve větru, a výhružný oblouk nakreslený do vzduchu holými větvemi; myslel na kořeny, na živné bahno, ve které se už přeměnila zdejší půda, a na ticho, na onu bezhlasou plnost, z níž měl takovou hrůzu. „A pak... řekni mi,“ ozval se nejistě, „proč ste se vrátili, když už ste jednou...“ „Proč, proč!“ mružel Schmidt. „Protože nás to napadlo až po cestě, až cestou domu. No, a než nám to došlo, byli sme už tady před osadou... A taky žena... Měl sem ji tu nechat?“ Futaki příkyvoval. „A co Kráner?“ zeptal se potom. „Na čem ste se dohodli?“ „Ti taky dřepěj doma. Chtěj na sever, Kránerová slyšela, že je tam nějaká zpustlá dřevařská osada nebo co. Po setmění se sejdem u kříže, s tím sme se rozešli.“ Futaki vzdychl. „Do tý doby se ještě může stát ledacos. Co bude s ostatníma? S Halicsem, s ředitelem...?“ Schmidt si sklesle žmoulal prsty. „Jak to mám vědět? Halics určitě celej den prospí, včera byl u Horgosů velkej mejdan. A ředitele ať vezme čert tam, kde ho nejdřív najde! Kdyby snad dělal nějaký nepříjemnosti, tak mu to vytmavím. Jenom klid, kamaráde, jen klid.“ Rozhodli se, že do setmění počkají tady v kuchyni. Futaki si přitáhl židli k oknu, aby mohl sledovat protější domy, Schmidta přemohl spánek, začal chrápat opřený o stůl, žena vytáhla vojenský kufr se železnými panty schovaný za kredencí, smetla z něho prach, vytřela ho i zevnitř a mlčky začala balit. „Prší,“ řekl Futaki. „Slyším,“ odpověděla. Slabý sluneční svit jen stěží pronikal změtí nakupených mraků plujících k východu; kuchyň se ocitla téměř v šeru soumraku, takže nebylo úplně jisté, zda skvrny, které se rýsují a vibrují na zdech, jsou pouhé stíny, anebo zlověstné stopy zoufalství skrytého

za jejich myšlenkami plnými naděje. „Vydám se na jih,“ řekl Futaki a zíral přitom do deště. „Tam je přece jen kratší zima. Pronajmu si statek, blízko nějakého kvetoucího města, celý den se budu povalovat, nohy v lavóru s teplou vodou...“ Kapky deště vlídně stékaly po obou stranách okna, uvnitř od horní, na prst velké mezery až k místu, kde se okenní rám dotýká vnitřního parapetu, pomalu zaplnily i tu nejmenší prasklinku a razily si dál cestu k jeho okraji; tam se opět rozdělily na kapky a padaly do klína Futakimu, který se pěkně potichu pomočil, aniž by si toho byl všiml, protože z končin, kam se duchem zatoulal, se těžko vrací zpět. „Nebo pudu dělat nočního hlídače do čokoládovny... anebo vrátného na dívčí kolej... A pokusím se zapomenout na všechno, jen mít každé večer lavór s teplou vodou a nic nedělat, jen se koukat, jak ten zasraný život plyne...“ Dosud tichý déšť se změnil v prudký liják, podobný proudu protržené hráze zalil už beztak zatopenou půdu, k níže položeným místům si vymlel tenké a klikaté strouhy; ačkoli Futaki už přes sklo nic neviděl, neodvrátil se, ale pozoroval dřevěný okenní rám průhledný červotočem i prohlubeň po vydrolené sádře, a tu se na skle objevilo něco rozmazaného, co pomalu získávalo podobu lidského obličejce, jenže Futaki hned nevěděl, čím je to tvář, až se mu jasně ukázal pár vyděšených očí, a on uviděl „svou ztrhanou tvář“, poznal ji, plný překvapení a bolesti, neboť cítil: čas smyje rysy jeho tváře přesně tak, jak je teď po skle rozmývá déšť; v tomto odrazu, který se stále přibližoval a rozjasňoval, se zrcadlila jakási velká, cizí chudoba, pokrytá vrstvami studu, hrdosti a strachu. Najednou opět ucítil onu nakyslou pachutí na jazyku, vzpomněl si na ranní zvony, sklenici, postel, větev akátu, na studenou podlahu v kuchyni a trpce ohrnul rty. „Lavór s teplou vodou! K čertu taky! Copak si nemáčím nohy

každý den...“ Vtom za sebou zaslechl škytavý pláč. „Co tě to zas popadlo?“ Schmidtová však neodpovídala, stydlivě se odvrátila a ramena se jí třásla usedavým pláčem. „Slyšíš? Tak co je ti?“ Pohlédla na něho, ale potom beze slova usedla na stoličku u sporáku jako někdo, kdo vidí, že tu řeč ztratila smysl, a vysmrkala se. „Proč mlčíš?“ vyzvídal tvrdošijně Futaki. „Co tě to rafló?“ „Ale kam chcem vůbec jít!“ vybuchla trpce Schmidtová. „Dyť nás v prvním měs-tě sebere policajt! Copak to nechápeš? Ani na méno se nás ptát nebude!“ „Co to pořád meleš?“ okřikl ji zlostně Futaki. „Máš kapsy plný peněz a ty pořád jen...“ „No, o tom právě mluvím!“ vpadla mu do řeči. „O penězích! Aspoň ty měj rozum! Odejít... s touhle ubohou truhlou... jak banda žebráků!“ Futaki vztekle vybuchl. „Tak dost! Do toho se nepleť! Je to naše věc. Ty buď zticha, víc se po tobě nechce.“ Schmidtová vyskočila. „Co?! Co že se po mně nechce?“ „Nic sem neřek,“ odpověděl tiše Futaki. „A nemluv tak nahlas, nebo se vzbudí.“ Čas plynul pomalu, budík naštěstí pro ně už dávno nefungoval, aby je na to svým tikotem ještě upozorňoval, žena ale přesto pozorovala jeho nehybné ručičky, přitom občas vařečkou zamíchala bublající paprikáš; potom sklesle seděli nad talíři, ze kterých se kouřilo, ale i přes věčné pobízení Schmidtové („Na co čekáte? Chcete snad jíst v noci v blátě, promočený na kůži?“) se oba muži jídla ani nedotkli. Nerozsvítili si, přestože jim v mučivém čekání začaly splývat předměty, ožívaly hrnce u dveří i svatí na zdech, chvílemi se jim dokonce zdálo, jako by někdo ležel v posteli, a aby se této vidiny zbavili, občas na sebe kradmo pohlédli, ale jejich obličejové prozrazovaly stejnou bezmocnost; a ačkoli věděli, že nemůžou odejít, dokud nebude úplná noc (jelikož si byli jistí, že Halicsová nebo ředitel školy sedí za oknem a pozorují polní cestu na Szikes s čím dál většími

obavami, proč mají Schmidt s Kránerem už skoro půl-denní zpoždění), jednou se pohnul Schmidt, podruhé zas žena, aby se vykašlali na veškerou opatrnost a vydali se na cestu už za soumraku. „Teď dou do kina,“ hlásil tiše Futaki. „Halická, Kránerová, ředitel, Halic.“ „Kránerová?“ vyskočil Schmidt. „Kde?“ Rozběhl se k oknu. „Má pravdu. Má úplnou pravdu,“ poznamenala Schmidtová. „Kuš!“ okřikl ji Schmidt. „Neukvapuj se, brachu!“ uklidňoval ho Futaki. „Ta Kránerová je koumák. Stejně musíme počkat do tmy, ne? Takhle nás aspoň nikdo nemůže podezírat, je to tak?“ Schmidt si s reptáním sedl zpátky ke stolu a schoval obličej do dlaní. Futaki u okna sklesle vyfukoval kouř. Schmidtová vytáhla z hloubi kredence konopný provaz, a protože zámky vojenské truhlice byly zarezlé a nedaly se zaklapnout, pevně ji převázala a postavila ke dveřím; pak si sedla vedle manžela a sepnula ruce. „Na co čekáme?“ ozval se Futaki. „Rozdělíme si peníze!“ Schmidt pohlédl na ženu. „To má čas, ne?“ Futaki se ztěžka zdvihl a přisedl ke stolu. Usadil se rozkročmo, drbal si zarostlou bradu a upřeně zíral na Schmidta. „Prostě je rozdělíme.“ Schmidt si mnul spánky: „Neboj, dostaneš je, až bude čas.“ „No tak, na co čekáš, kamaráde?“ „Proč ten spěch? Počkáme, až nám dá Kráner i druhou část.“ Futaki se usmíval: „Věc je zatraceně jednoduchá. Co máš u sebe, rozdělíme napůl. A další část, co nám patří, si rozdělíme u kříže.“ „Dobrá,“ souhlasil Schmidt. „Přines baterku.“ „Já ji přinesu,“ vyskočila rozčileně Schmidtová. Schmidt vyndal z vnitřní kapsy kabátu provlhlou napěchovanou obálku převázanou špagátem. „Počkej,“ zarazila ho Schmidtová a utřela hadrem ubrus. „Už.“ Schmidt strčil Futakimu pod nos zmačkaný papír („Doklad,“ řekl. „To abys nemyslel, že tě chci napálit.“), ten naklonil hlavu na stranu, rychle jej prolétl a řekl: „Spočteme to.“ Vtiskl

ženě do ruky baterku a lesknoucíma se očima sledoval cestu každé bankovky od žmoulavého pohybu Schmidtových tupých prstů ke druhé straně stolu, kde jich stále přibývalo, a začal svého parťáka chápat, i zbylý hněv z něho vyprchal, protože „se fakt není co divit, když se člověk při pohledu na takový množství peněz pomátne a dá všechno všanc, jen aby to celý bylo jeho“. Sevřel se mu žaludek, ústa měl náhle plná slin, srdce mu tlouklo až v krku, a jak se u Schmidtovy ruky zmenšovala hromada upocených bankovek, aby stejným tempem narůstala na druhé straně stolu, oslepilo ho neklidně vibrující světlo lampy, jako by mu Schmidtová úmyslně svítila do očí, udělalo se mu mdlo, zmalátněl a přišel k sobě, až když zaslechl Schmidtův chraplavý hlas: „Je to přesně tolik.“ Ve chvíli, kdy on sám odpočítal polovinu, přímo pod oknem někdo vykřikl: „Schmidtová, zlatíčko, ste doma?“ Schmidt vytrhl ženě baterku a zhasnul ji, pak ukázal na stůl a zašeptal: „Rychle to schovej!“ Schmidtová bleskovým pohybem shrábla peníze, nacpala si je do podprsenky a téměř nehlasně řekla: „Ha-li-cso-vá!“ Futaki skočil mezi sporák a kredenc, zády se přitiskl ke zdi, bylo vidět jen dva fosforeskující světelné body, jako by se tam skrývala kočka. „Běž ven a pošli ji do prdele!“ zašeptal Schmidt a doprovodil ženu až ke dveřím, ta se na okamžik zarazila, povzddechla si, pak vykročila do chodby a zakašlala. „Už du!“ „Jestli si nevšimla světla, není nic ztracený!“ pošeptal Schmidt Futakimu, ale sám tomu příliš nevěřil, a když se skryl za dveře, zmocnila se ho taková nervozita, že stěží vydržel na místě. Jestli se odváží dovnitř, zaškrtem ji, pomyslel si odhodlaně a polkl. Cítil, jak mu na krku divoče buší tepna a hlava se mu div nerozskočí; zkusil se zorientovat ve tmě, ale když zpozoroval, že Futaki poodešel ode zdi, hledá svou hůl a za hrozného

rámusu si sedá ke stolu, myslí, že vidí přízrak. „Co to sakra děláš?“ zasyčel sotva slyšitelně a divokými gesty Futakimu naznačoval, aby zůstal potichu. Ale ten si ho nevnímal. Zapálil si cigaretu, pozdvihl ruku s hořící sirkou a naznačoval Schmidtovi, aby... toho nechal a taky se posadil. „Sfoukni to, ty vole!“ vztekal se Schmidt v úkrytu za dveřmi, ale nepohnul se, protože věděl, že by je i sebemenší hluk okamžitě prozradil. Futaki však seděl klidně u stolu a zamyšleně vyfukoval kouř. „Vždyť je to naprostá kravina,“ myslí si smutně. „Pustit se... na starý kolena... do takovýhle šílenosti...!“ Zavřel oči a uviděl před sebou zcela prázdnou silnici i sebe sama, otrhaného a utráceného, jak se chce dostat co nejrychleji do města, a osadu, která se mu stále vzdaluje, dokud ji pomalu nepohltí obzor; a v tu chvíli pochopil, že o peníze přišel dříve, než je mohl vůbec získat, vždyť teď se mu potvrdilo to, co tušil už dávno: nejenže odtud odejít nemůže, ale ani nechce, protože tady se alespoň může schovat ve stínu známých věcí, zatímco tam venku za osadou by na něj čekalo kdovíco. Ale teď mu nějaký instinkt našeptával, že ranní zvony, tohle spiknutí a nečekaná návštěva Halicsové spolu hluboce souvisejí, byl si téměř jistý, že se něco stalo, a proto ta nezvyklá a protahující se venkovní vizi-tace... A Schmidtová se pořád nevrací... Nervózně potáhl z cigarety, a jak ho objal pomalu plující kouř, znovu se vznítila i jeho vyhasínající fantazie. „Třeba osada znova ožije? Třeba brzo přivezou nový stroje, přijdou nový lidi a všechno začne nanovo? Opravěj se zdi, budovy se znovu natrou vápnem a spustí se čerpadlo? A budou potřebovat strojníka...“ Bledá Schmidtová se objevila ve dveřích. „No tak, vylezte,“ řekla zastřeným hlasem a rozsvítila. Mžourající Schmidt k ní přiskočil. „Co to děláš?! Zhasni! Uviděj nás!“ Schmidtová potřásla hlavou: „Nech už toho. To snad

může každé vědět, že sem doma, ne?“ Schmidt neochotně přikývl a uchopil ženu za paži. „Tak co, viděla světlo?“ „Viděla,“ odpověděla Schmidtová. „Ale řekla sem jí, že mě z nervozity, že ste ještě nepřišli, přemoh spánek. Když sem se vzbudila a chtěla sem rozsvítit, v žárovce něco prasklo a bylo to. Zavolala na mě, zrovna když sem ji vyměňovala, proto svítila jen baterka...“ Schmidt uznale zamručel, ale potom se opět zachmuřil: „Teď mi řekni... nás si... všimla, nebo ne?“ „Ne. Určitě ne.“ Schmidt si oddechl. „A co proboha chtěla?“ Žena se zatvářila nechápavě. „Zbláznila se,“ řekla tiše. „Už bylo načase,“ poznamenal Schmidt. „Říkala...“ pokračovala váhavě Schmidtová a dívala se hned na Schmidta, hned na napjatě poslouchajícího Futakiho, „říkala, že se sem po silnici blíží Irimiás s Petrinou... Sem, k osadě! A potom... že už sou možná tady v hospodě...“ Chvilí nedokázal promluvit ani Futaki, ani Schmidt. „Prý je viděl ve městě... průvodčí dálkového autobusu...“ prolomila žena ticho a skousla si ret. „A pak, že se... pěšky vydali... vydali k osadě... v tomhle nečase... průvodčí to viděl, když zahnul na elekskym rozcestí, protože má tím směrem statek a šel domů.“ Futaki vyskočil. „Irimiás? A Petrina?“ Schmidt se zasmál. „Ta Halicsová se fakt zbláznila. Bible jí vlezla na mozek.“ Schmidtová se ani nepohnula. Bezradně rozpřáhla ruce, pak se najednou rozběhla ke sporáku, dřepala si na stoličku, opřela lokty o stehna a hlavu složila do dlaní. „Jestli je to pravda...“ šeptala a oči jí zasvítily. „Jestli je to pravda...“ Schmidt ji netrpělivě okřikl: „Přece sou mrtvý!“ „Jestli je to pravda...“ řekl potichu Futaki, jako by jen dál rozvíjel myšlenky Schmidtové. „Tak... ten kluk Horgosů prostě lhal...“ Schmidtová zvedla hlavu a pohlédla na Futakiho. „A slyšeli sme to jen od něho.“ „Je to tak,“ kývl Futaki a roztrěsenou rukou si zapálil další cigaretu. „A vzpomínáte si?

Já už tehdy říkal, že je mi to nějaký podezřelý... prostě se mi to nelíbilo. Jenže mě nikdo neposlouchal... tak sem se s tím smířil.“ Schmidtová nespouštěla z Futakiho oči, jako by ho hypnotizovala. „Lhal. Ten kluk zkrátka... lhal. To je docela možný. *Víc než možný...*“ Schmidt neklidně pohlížel tu na Futakiho, tu na Schmidtovou. „Nezbláznila se Halicsová, ale vy dva.“ Futaki a Schmidtová neodpovídaly; dívali se jeden na druhého. „Zbláznil ses?!“ vybuchl Schmidt a udělal krok k Futakimu. „Kulhavče starej!“ Ale Futaki zavrtěl hlavou. „Ba ne, brachu... Podle mýho se Halicsová nezbláznila,“ řekl Schmidtovi, pak pohlédl na ženu a prohlásil: „Určitě je to pravda. Du do hospody.“ Schmidt zavřel oči a snažil se zůstat klidný. „Rok a půl sou mrtvý. Rok a půl! To ví každěj! S tím se nežertuje. Nenaletě jim! Je to jen past! Rozumíte? Past!“ Ale to už Futaki nezaslechl; začal si zapínat kabát. „Uvidíte, všechno se dá do pořádku,“ oznamoval a z jeho sebejistého hlasu bylo zřejmé, že se definitivně rozhodl. „Irimiás,“ dodal s úsměvem a položil Schmidtovi ruku na rameno, „je veliký kouzelník. Postaví zámek i z kravskejch hoven... když bude chtít.“ Schmidt ztratil hlavu; křečovitě chytil Futakiho za kabát a přitáhl ho k sobě. „Ty si z hoven, brachu,“ šklebil se, „ale z tebe bude akorát hnůj, to říkám já. Myslíš, že budu škodnej jen proto, žes přišel o zbytek svýho rozumu, velkýho jako slepičinec?! To teda ne, čáru přes rozpočet mi neuděláš!“ Futaki klidně snášel jeho pohled. „To ani nechci.“ „Tak teda? Co bude s penězma?“ Futaki sklonil hlavu. „Rozdělíte si je s Kránerem. Jako by se nic nestalo.“ Schmidt skočil ke dveřím a zastoupil mu cestu. „Hovada!“ řval. „Hovada ste! Děte vocud třeba do prdele! Ale moje peníze...“ a zdvihl ukazováček, „pěkně složíte tady na stůl.“ Výhružně pohlédl na ženu. „Slyšíš, ty stará...! Peníze tu necháš. Jasný?!“ Schmidtová se nepohnula.

V očích jí zablesklo nezvyklé, zvláštní světlo. Pomalu vstala a popošla několik kroků ke Schmidtovi. Svaly v obličejí se jí napjaly, sevřela rty a Schmidt se ocitl tváří v tvář tak pronikavému pohrdání a výsměchu, že začal bezděčně couvat a vyděšeně hleděl na ženu. „Neřvi tady, ty šašku,“ řekla docela potichu Schmidtová. „Já du. A ty si dělej, co chceš.“ Futaki se dloubal v nose. „Hele,“ řekl tiše, „jestli sou opravdu tady, pak Irimiásovi stejně neunikneš, to víš dobře. Tak o co de?“ Schmidt se dovlekl ke stolu a dopadl na židli. „Aby nebožtík vstal z mrtvejch!“ mumlal si pro sebe. „A tidle na to skočí... Cha-cha-cha, tak tomu se musím zasmát!“ Praštil pěstí do stolu. „Copak nevidíte, co se za tím skrejšvává?! Něco vytušili a teď nás chtěj vylákat... Futaki, brachu, aspoň ty měj špetku strážlivýho...“ Ale Futaki neposlouchal; postavil se k oknu a s rukama sepjatýma za zády promluvil: „Pamatujete? Třeba když sme už devět dní čekali na plat, a on večer...“ Schmidtová ho přísným hlasem přerušila: „Dycky nás vytáh z maléru.“ „Hnusný zrádci. Mohlo mě to napadnout,“ mručel Schmidt. Futaki odešel od okna a stoupl si za Schmidta. „Když tomu ani trochu nevěříš,“ navrhoval, „pošleme tvou manželku napřed... Řekne, že tě hledá, protože vůbec nemá páru... a tak dál...“ „Ale můžeš si tím bejt jistej,“ poznamenala žena. Peníze zůstaly v její podprsence, neboť i Schmidt byl přesvědčen o tom, že tam jsou na nejjistějším místě — byť si přál, aby je tam pro všechny případy připevnili motouzem, a jen stěží ho usadili zpět na židli, protože chtěl hned jít nějaký hledat. „No, tak já du,“ řekla Schmidtová, bleskurychle vklouzla do svrchníku, natáhla si holínky a už utíkala; během chvíle zmizela ve tmě, vyhýbala se loužím v hlubokých výmolech silnice vedoucí ke krčmě a ani jednou se neohlédla, nechala je tam: dvě rozmazané, deštěm rozmývané tváře na skle. Futaki si

ubalil cigaretu a šťastně, plný naděje vyfukoval kouř; veškeré napětí z něho spadlo, téměř se vznášel a zasněným pohledem zkoumal strop: myslel na strojovnu staré čerpací stanice a už slyšel dosud nehybné a neživé stroje, supění, úpění a hekání motorů, jak se po letech ztěžka, ale přece dávají do pohybu, a jako by ho ovanul pach čerstvého vápna; vtom oba zaslechli, že se otevírají vchodové dveře, a Schmidt sotva vyskočil, když už Kránerová hlásila: „Sou tady! Slyšeli ste to?“ Futaki za souhlasného pokyvování vstal a narazil si klobouk. Schmidt seděl opuštěně a sklesle u stolu. „Muj muž,“ drmolila Kránerová, „už šel, mě jenom poslal, ať vám to řeknu, dybyste to ještě nevěděli, jenže vy už to určitě víte, dyť sme viděli oknem, že tu byla Halicsová, tak já už běžím, nechci rušit, a ty peníze, vzkazuje muž, ať vezme čert, povídal, že něco takovýho pro nás není, no... a má pravdu, protože skrejvat se, utíkat a nemít jedinou klidnou noc, to už není pro nás, ale až Irimiás, sami uvidíte, a Petrina, já věděla, že to celý není pravda, ať mě tu podříznu, jestli mi nebyl ten kluk Horgosů dycky podezřelej, nic dobrýho mu z očí nekouká, teď to vidíte i vy, celý si to prostě vymyslel a my mu uvěřili, no nemám pravdu, od začátku...“ Schmidt si Kránerovou podezíravě měřil. „Ty v tom jedeš taky, co?“ řekl a krátce se zachechtal. Na to Kránerová povytáhla obočí a zmateně vyrazila ven ze dveří. „Tak co, deš?“ zeptal se pak Futaki a na okamžik se zastavil na prahu. Schmidt šel vpředu, Futaki pokulhával za ním, vítr mu neustále rozevíral svrchník, v naprosté tmě tápal po cestě holí, druhou rukou si držel klobouk, aby mu nespádl do bahna, a nemilosrdný liják smýval v jedno Schmidtovy nadávky i Futakiho důvěřivá a povzbudivá slova, jež neustále opakoval: „Ničeho nelituj, brachu! Uvidíš, nastanou nám zlatý, přezlatý časy!“

II. ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

Hodiny nad jejich hlavami ukazují tři čtvrtě na deset, ale co by taky čekali jiného: dobře vědí, k čemu je na stropě, posetém mnoha tenkými prasklinkami, bzučící neonová zářivka, ze které třeští hlava, a k čemu nekonečná ozvěna sehraného bouchání dveřmi; chápou smysl těžkých holínek s okovaným podpatkem, které s jiskřením narážejí na pancíř dlažby nezvykle vysokých chodeb, jako tuší i to, proč vzadu nesvítí světla a proč je všude vyčerpávající šero, a už by s jistou spokojeností a obdivem sklonili hlavu před tímto skvěle vypracovaným řádem, kdyby to pro tentokrát nebyli právě oni dva, kteří jsou, shrbení na lavici vyleštěné stovkami zadků, nuceni sledovat hliníkovou kliku dveří s číslem dvacet čtyři, aby byli vpuštěni dovnitř a aby jim tak byly dány („ne víc než...“) dvě tři minuty, během nichž se pokusí rozptýlit „stín vyvstalého podezření“. Protože o co tu může jít jiného než o nesmyslné nedorozumění, za které lze zcela jistě děkovat nějakému nepochybně svědomitému, avšak přespříliš horlivému úředníkovi; slova, jež se navzájem vyvracejí, se ocitají v nesmyslném víru trvajícím minuty, až vytvoří křehké a bolestně neužitečné věty, které se — jako narychlo sbitý most pod tíhou prvních tří kroků — zřítí s praskotem a s tichým, konečným rupnutím, aby byly stále znovu očarovávány a tak kolovaly mezi razítkem a oslovením

na dokumentu doručeném včera večer. Přesná, zdrženlivá a nezvyklá formulace („stín vyvstalého podezření“) nenechává nikoho na pochybách, že ti dva teď nebyli předvoláni, aby prokázali svou nevinu — kterou popírat nebo pouze ověřovat by bylo jen zbytečným plýtváním času —, ale proto, aby jim (v souvislosti s již zapomenutou záležitostí) byla v rámci neformálního rozhovoru dána možnost vyjádřit se ke své příslušnosti, k totožnosti, a třeba dojde i na úpravu některých osobních údajů. Během uplynulých, někdy až nekonečně dlouhých měsíců, kdy byli pro hloupý odlišný názor, který ani nestojí za řeč, vyřazeni z běhu běžného života, dozrálo jejich dřívější, téměř neseriózní stanovisko v rozhodné přesvědčení; takže teď, kdyby na to přišlo, by na otázky, jejichž podstatu lze shrnout do pojmu „vůdčí idea“, odpovídali správně, s překvapivou jistotou, bez váhání a bez mučivých vnitřních křečí: nemůže je tedy nic překvapit. A co se týká tohoto stavu sebetřýzně a neustále se vracejícího zděšení, ten můžou klidně připsat „na trpký účet časů minulých“, protože „není nikdo, kdo by přežil katr bez úhony“. Velká ručička se už blížila ke dvanáctce, když ze schodiště pružným krokem, s rukama za zády, vešel muž v plátěném obleku. Jeho vodnaté oči jsou zjevně upřeny do prázdna; pohledem utkví na dvou podivných chlápčích a tehdy jeho mrtvolně bledý obličej mírně zrudne, zastaví se, stoupne si na špičky, se znaveným úšklebkem se odvrátí, a než zmizí z půlkruhu podesty, vzhledne na druhé hodiny, visící pod cedulí KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO, a jeho kůže opět zešedne. „Dvoje hodiny,“ uklidňuje vyšší chlápek svého druha, „označují zároveň dvojí čas, v obou případech však se značnou nepřesností. Ty naše tady,“ ukazuje vzhůru neobyčejně dlouhým, tenkým a jemným ukazováčkem, „jdou pozadu a tamty venku... ani neměří

čas, ale věčnost naprosté závislosti, a s tím máme společného asi jen tolik jako větev v dešti: jsme vůči tomu úplně bezmocní.“ Ačkoli mluví potichu, jeho mužně hluboký a zvučný hlas zaplní prázdnou chodbu. Menší chlápek, na kterém je na první pohled zřejmé, že se „ani špetku nepodobá“ sebejistému, tvrdému a odhodlanému kama-rádovi, se mu mdlýma kulatýma očima zahledí do obličejě prozrazujícího prožitá utrpení a celou jeho bytost zaplaví mírný obdiv. „Větev a déšť...“ vychutnává slova, jako by usrkával staré víno, aby po úvaze určil ročník, s otupělým odevzdáním, že je to stejně nad jeho síly. „Si básník, příteli, je to tak!“ dodává a kývne hlavou jako ten, kdo si s úlekem uvědomí, že to, co náhodou řekl, je pravda. Povytáhne se na lavici, aby měli hlavy stejně vysoko, ruce strčí do napěchovaných kapes obrovského zimníku, kde kromě šroubů, mentolek, pohledu s mořským pobřežím, hřebíků, alpakové lžice, obrouček a Kalmopyrinu nahmatá papír s fleky od potu, a na čele mu vyrazí krůpěje. „Snad to nezvoráme...!“ vyklouzne mu z úst, ale i když by rád, je už pozdě, aby to vzal zpět. Vrásky na tváři vyššího chlápka se prohloubily, jeho rty se sevřely, víčka se pomalu zavřela, protože ani on nedokáže zcela skrýt náhlé rozrušení. Oba totiž vědí, že se dopustili chyby, když ráno... vtrhli do označených dveří a zastavili se až v zadní místnosti, kde žádali okamžité vysvětlení; nejenže je nedostali, ale šokovaný „šéf“ se s nimi vůbec nebavil, jen zavolal na písaře v přední místnosti („Zjistěte, o koho jde!“) a už byli venku ze dveří. Jak mohli být tak hloupí? Dopustili se chyby?! Dělají jednu chybu za druhou, jako by ani tyhle tři dni nestačily, aby se konečně zbavili smůly. Protože od chvíle, kdy mohli opět zhluboka svobodně dýchat čerstvý vzduch a chodit zaprášenými ulicemi i zpustlými parky, kdy se při podívané na podzimní